

Інформація

про виконання Програми охорони навколишнього природного середовища Івано-Франківської області до 2025 року

Програма охорони навколишнього природного середовища Івано-Франківської області до 2025 року (далі – Програма) затверджена рішенням Івано-Франківської обласної ради від 23.12.2020 № 30-2/2020 (зі змінами).

Метою Програми є впровадження і підвищення ефективності природоохоронних заходів в Івано-Франківській області для покращення стану навколишнього природного середовища, умов життєдіяльності населення та забезпечення екологічної безпеки регіону.

Основні завдання Програми полягали у спрямуванні дій органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій всіх форм власності на реалізацію пріоритетних напрямів діяльності у сфері ефективного природокористування, дотримання вимог екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища.

Виконання завдань і заходів Програми здійснювалось у відповідності до Переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147 (зі змінами), та за умови необхідності виконання в області зазначених у постанові завдань за наступними напрямками:

- охорона і раціональне використання водних ресурсів;
- охорона атмосферного повітря;
- раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів;
- охорона і раціональне використання земель;
- охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів і ресурсів тваринного світу;
- збереження природно-заповідного фонду;
- наука, інформація і освіта, підготовка кадрів, оцінка впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, організація праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій природоохоронного спрямування, впровадження економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища.

Джерелами фінансування заходів Програми були державний, обласний та місцеві бюджети, обласний, місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища, кошти підприємств та інші джерела не заборонені законодавством.

Період реалізації Програми припав на час повномасштабного збройного вторгнення російської федерації, що супроводжувалося безпрецедентними викликами та загрозами для соціально-економічного розвитку регіону. В умовах воєнного стану та обмежених ресурсів не всі заплановані заходи вдалося реалізувати в повному обсязі.

Обласний фонд охорони навколишнього природного середовища (далі – ОФОНПС) створено відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Бюджетного кодексу України.

Діяльність ОФОНПС регламентувалася Положенням про обласний фонд охорони навколишнього природного середовища, затвердженим рішенням Івано-Франківської обласної ради від 11.05.2022 року № 415-14/2022.

Відповідно до Положення кошти ОФОНПС спрямовувались на фінансування природоохоронних і ресурсозберігаючих заходів, що відповідають основним напрямам державної політики у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

За період 2021-2025 років з ОФОНПС відповідно до рішень Івано-Франківської обласної ради про фінансування природоохоронних заходів за рахунок планових і понадпланових надходжень коштів ОФОНПС та розпоряджень Івано-Франківської обласної державної (військової) адміністрації та Івано-Франківської обласної ради про спрямування залишку коштів ОФОНПС виділено кошти на реалізацію 264 природоохоронних заходів на загальну суму 195164,6 тис. гривень. Крім того, у 2025 році відповідно до рішення Івано-Франківської обласної ради від 09.12.2025 № 1323-45/2025 «Про внесення змін до обласного бюджету на 2025 рік» передбачено 760,0 тис. гривень на реалізацію 1 природоохоронного заходу із загального фонду обласного бюджету.

Найбільший пріоритет у структурі запланованих видатків з ОФОНПС надавався заходам, направленим на: охорону і раціональне використання земель – 90479,93 тис. гривень або 46,18 % від усіх запланованих видатків; охорону і раціональне використання водних ресурсів – 74871,88 тис. гривень (38,21 %); на заходи з раціонального використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів – 15767,11 тис. гривень (8,05 %); на збереження природно-заповідного фонду – 764,82 тис. гривень (0,4%); для науки, інформації і освіти, екологічного моніторингу, підготовки кадрів, екологічної експертизи, організації праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій природоохоронного спрямування, впровадження економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища – 13955,87 тис. гривень (7,12 %); охорону і раціональне використання природних рослинних ресурсів і ресурсів тваринного світу – 85,0 тис. гривень (0,04 %).

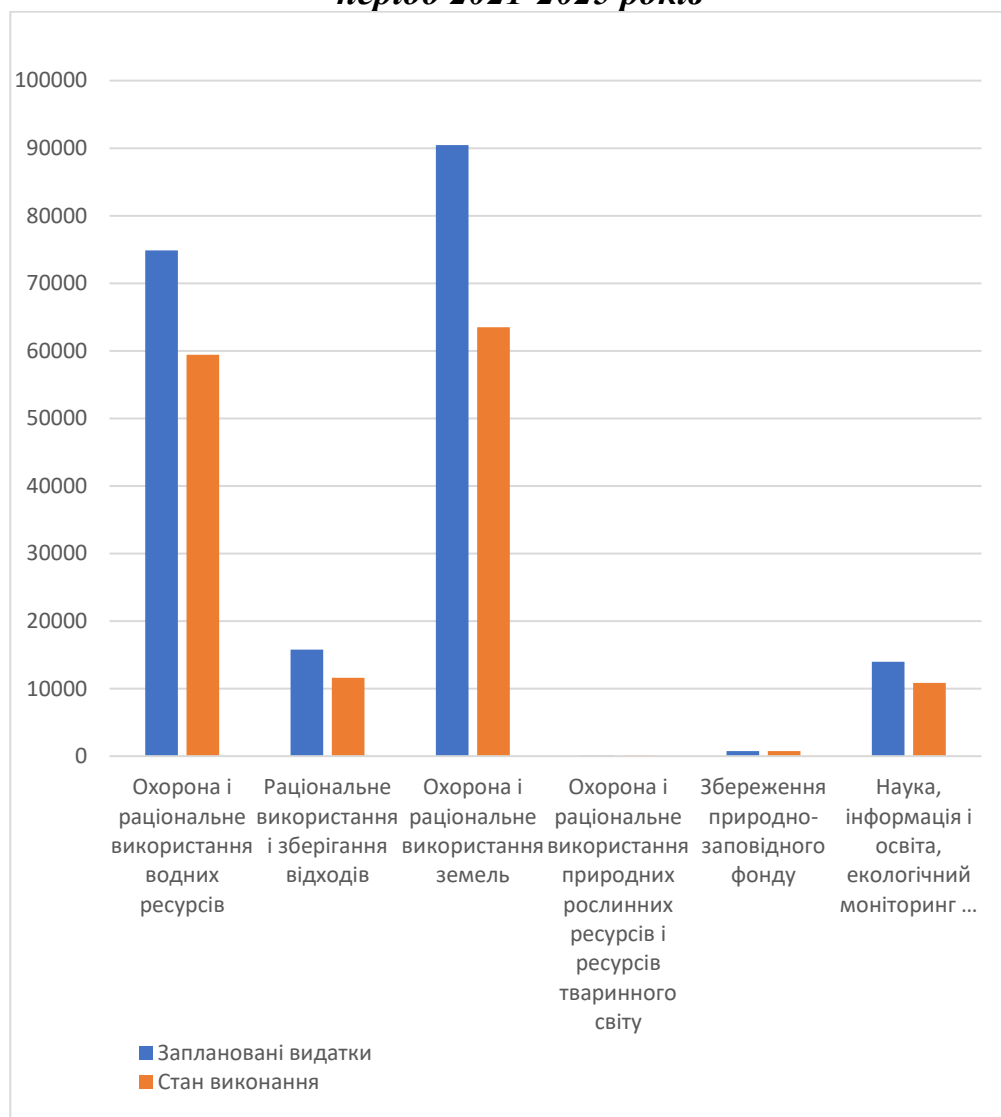
Динаміку запланованих видатків з обласного бюджету впродовж 2021-2025 років для реалізації природоохоронних заходів наведено в Додатку.

Протягом звітного періоду в розрізі Програми, за рахунок коштів обласного бюджету, реалізовано 230 природоохоронних заходів на загальну суму 146162,16 тис. гривень, а саме на:

- охорону і раціональне використання водних ресурсів 59426,38 тис. гривень;
- раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів 11580,2 тис. гривень;
- охорону і раціональне використання земель 63493,44 тис. гривень;

- охорону і раціональне використання природних рослинних ресурсів і ресурсів тваринного світу близько 85,0 тис. гривень;
- збереження природно-заповідного фонду 738,08 тис. гривень;
- науку, інформацію і освіту, екологічний моніторинг, підготовку кадрів, екологічну експертизу, організацію праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій природоохоронного спрямування, впровадження економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища освоєно 10839,06 тис. гривень.

Стан виконання природоохоронних заходів з обласного бюджету за період 2021-2025 років

Охорона і раціональне використання водних ресурсів

Високий пріоритет у структурі запланованих видатків з обласного бюджету надавався заходам, направленим на охорону і раціональне використання водних ресурсів. Протягом 2021-2025 років на виконання підпрограми передбачено понад 74871,88 тис. гривень (38,21 % коштів від запланованих), з них освоєно 59426,38 тис. гривень.

Виконувалися роботи з будівництва та реконструкції очисних споруд та каналізаційних мереж, каналізаційних колекторів в селищах Брошнів-Осада, Заболотів, Лисець, селах Красноїлля Верховинського району, Угорники та Підпечери Івано-Франківської міської ради, містах Івано-Франківськ та Снятин, а також будівництво та реконструкцію ділянок каналізаційних мереж в населених пунктах області, закладах освіти та ін., а також заходи із виготовлення та коригування проектно-кошторисних документацій на здійснення робіт з будівництва та реконструкції.

В тому числі проводились роботи з виготовлення проектно-кошторисних документацій та будівництва і реконструкції водозахисних дамб с. Вовчинець Івано-Франківської міської територіальної громади, с. Сопів Печеніжинської селищної територіальної громади, в селищі Рожнятів, на території Галицької, Дубовецької та Тлумацької територіальних громад. Проведено роботи з відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму і санітарного стану на річках області та проводились заходи для боротьби з шкідливою дією вод на території населених пунктів області.

Заходи з охорони та раціонального використання водних ресурсів здійснювалися також територіальними громадами області за рахунок коштів місцевих бюджетів, у тому числі місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища. Зокрема, впродовж 2021-2025 року з місцевих бюджетів використано 18363,24 тис. гривень. Здійснювалися заходи з відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок, заходи з охорони підземних вод та ліквідації джерел їх забруднення, реконструкції та будівництва каналізаційних мереж та очисних споруд.

Впродовж 2021-2025 років основними підприємствами забруднювачами та водокористувачами області використано понад 270052,18 тис. гривень власних коштів на здійснення заходів з охорони та раціонального використання водних ресурсів.

Охорона атмосферного повітря

За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області у 2024 році викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел становили 115,1 тис. т, які в порівнянні з попереднім роком зменшилися на 32,6 тис. тонн.

Основними забруднювачами повітря за видами економічної діяльності продовжують залишатися підприємства з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, на які припадає 87,8% загальнообласних викидів, частка добувної промисловості і розроблення кар'єрів складає 4,17%; переробної промисловості – 3,94%; транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності – 1,71%; сільського, лісового та рибного господарства – 2,022%; решти галузі економіки – менше 1%.

Основним джерелом фінансування підпрограми «Охорона атмосферного повітря» протягом 2021-2025 років були власні кошти підприємств області, за які виконано роботи на суму близько 943588,82 тис. гривень, спрямованих на зменшення викидів в атмосферне повітря.

ВП «Бурштинська ТЕС» АТ «ДТЕК ЗАХІДЕНЕРГО» для зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря, а також для забезпечення ефективної і безаварійної роботи електрофільтрів, для зниження концентрації пилу у викидах та зменшення викидів твердих часток в атмосферне повітря за власні кошти підприємства проводилися капітальний, середній та поточний ремонт електрофільтрів енергоблоків, а також їх обслуговування.

ПрАТ «Івано-Франківськцемент» за власні кошти встановлено генеруючі установки для компенсації реактивної енергії, що дозволить скоротити споживання електроенергії на 96616800 кВт/год; проведено модернізацію та ремонт ГОУ дозблоку та приймальних бункерів цеху «Помел», що зумовить зменшення викидів забруднюючих речовин при транспортуванні додатків від дозблоку до приймальних бункерів цементних млинів на 5% в порівнянні з минулим роком, встановлено газоочисні установки, здійснено модернізацію системи обезпилення.

ТОВ «СВІСС КРОНО» проведено ремонт, обслуговування, заміну комплектуючих систем пилогазоочистки, Долинським газопереробним заводом АТ «Укрнафта» здійснено реконструкцію компресорних станцій та технологічних установок підготовки газу, ТОВ «Свиспан Лімітед» проведено режимно-налагоджувальні роботи котлів, а також інші заходи.

Рациональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів

На території області налічується 15 постійно діючих полігонів побутових відходів, на яких захоронюється до 90 % відходів. Найбільші полігони області знаходяться поблизу м. Івано-Франківська (с. Рибне Ямницької сільської територіальної громади), м. Калущ, м. Коломия, м. Долина, м. Надвірна (с. Пнів). Найбільший обсяг відходів протягом року захоронюється на полігоні міста Івано-Франківська.

Упродовж 2021-2025 років на поводження із промисловими та побутовими відходами з ОФОНПС передбачено 15767,11 тис. гривень, з яких освоєно 11580,2 тис. гривень на придбання спецтехніки та контейнерів для збору побутових відходів для населених пунктів області, продовження робіт з рекультивації полігону ТПВ в с. Бережниця Верховинського району Івано-Франківської області.

Здійснювалась реалізація Закону України «Про управління відходами», зокрема в рамках проєкту APENA 3 розроблено проєкт Регіонального плану управління відходами в Івано-Франківській області до 2034 року.

Налагоджена співпраця в рамках українсько-шведського проєкту WM4U (Waste Management for Ukraine) «Посилення управління побутовими відходами в Україні 2024-2027». Протягом 2025 року представники обласної державної адміністрації та територіальних громад брали участь у навчальних візитах та робочих зустрічах як на території України, так і на території Швеції, а також в онлайн заходах, які охоплювали питання обміну досвідом щодо управління відходами, міжмуніципальної співпраці.

Упродовж 2021-2025 років за рахунок коштів місцевих бюджетів, у тому числі місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища, територіальними громадами області здійснено заходів з управління відходами на суму 13745,841 тис. гривень. Здебільшого кошти використовувалися на придбання обладнання (контейнерів) для збору побутових відходів, вивіз та захоронення побутових відходів, облаштування контейнерних майданчиків, ліквідацію несанкціонованих сміттєзвалищ.

За власні кошти підприємств у 2021-2025 роках на виконання підпрограми реалізовано ряд природоохоронних заходів на суму понад 477547,07 тис. гривень.

Охорона та раціональне використання земель

Івано-Франківська область належить до найбільш паводконебезпечних регіонів України. Масштабні повені та паводки, які систематично повторюються, спричиняють затоплення та підтоплення територій населених пунктів, сільськогосподарських угідь, виробничих об'єктів, ураження інженерної інфраструктури з руйнівними наслідками. Насамперед це стосується території гірських регіонів.

За період дії Програми на охорону земель з ОФОНПС було передбачено понад 90479,93 тис. гривень, з них освоєно 63493,442 тис. гривень. Виконувалися роботи з будівництва та реконструкції берегозакріплювальних споруд на річках області, проводилися заходи з захисту від підтоплення і затоплення в селі Вербівці Городенківської міської територіальної громади, селі Заріччя Делятинської селищної територіальної громади, селі Вістова Калуської міської територіальної громади, що дало змогу частково захистити від шкідливої дії паводкових вод населені пункти, сільськогосподарські угіддя та садиби. Виконувалися роботи з будівництва берегозакріплювальних, протизсувних, протиобвальних і протиселевих споруд, направлених на запобігання розвитку небезпечних геологічних процесів на території міста Косова Косівської міської територіальної громади та селища Делятина Делятинської селищної територіальної громади.

За рахунок коштів місцевих бюджетів здійснювались заходи із охорони та раціонального використання земель на загальну суму 11748,21 тис. гривень, а саме будівництво берегозакріплювальних споруд, заходи із захисту від підтоплення та затоплення, направлені на запобігання розвитку небезпечних геологічних процесів.

Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів і ресурсів тваринного світу

За період дії Програми з ОФОНПС на охорону і раціональне використання природних рослинних ресурсів у 2021 році передбачено 85,0 тис. гривень, які використано в повному обсязі для озеленення населених пунктів Городенківської міської територіальної громади Івано-Франківської області.

На здійснення заходів з озеленення населених пунктів області з бюджетів територіальних громад протягом 2021-2025 року використано 1147,64 тис. гривень.

Збереження природно-заповідного фонду

Природно-заповідний фонд області нараховує 582 території та об'єкти загальною площею 275,013 тис. га (без дублювання площі – 225,886 тис. га), з них 33 об'єкти загальнодержавного значення, площею 131,699 тис. га і 549 об'єкти місцевого значення, площею 143,313 тис. га, що становить 16,2 % території області.

За період реалізації Програми на виконання підпрограми у 2021 році з ОФОНПС передбачено 764,819 тис. гривень, з яких освоєно 738,08 тис. гривень на розроблення документації із землеустрою ботанічних заказників «Урочище «Вертебиста», «Урочище «Дуброва та Язвине», «Урочище «Юнашківське болото», «Бубонець», «Обертинська долина», ландшафтного заказника «Саджавський», геологічної пам'ятки природи загальнодержавного значення «Старуня» та реконструкцію парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва «Парк пам'яті борцям за Незалежність України» на території селища Більшівці Більшівцівської селищної територіальної громади Івано-Франківської області.

Указом Президента України від 11.01.2021 №2/2021 «Про зміну меж території національного природного парку «Верховинський»» до території національного природного парку «Верховинський» погоджено в установленому порядку включення 1695,5 га земель державної власності на території Івано-Франківської області, що вилучаються у державного підприємства «Верховинське лісове господарство» і надаються національному природному парку у постійне користування.

Рішенням Івано-Франківської обласної ради від 23.04.2021 № 150-6/2021 «Про затвердження списку регіонально рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Івано-Франківської області» затверджено перелік рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Івано-Франківської області.

Рішенням Івано-Франківської обласної ради від 24.12.2021 № 359-11/2021 «Про території та об'єкти природно-заповідного фонду Івано-Франківської області» на території трьох державних лісгосподарських підприємств Івано-Франківського обласного управління

лісового та мисливського господарства оголошено 10 пралісових пам'яток природи загальною площею 1464,2 га та змінено межі заповідного урочища «Багно» (межі об'єкта природно-заповідного фонду змінено з 15,0 га на 15,3180 га).

Також у 2021 році встановлено межі Дністровського регіонального ландшафтного парку в натурі (на місцевості) на території Городенківської міської територіальної громади площею 8191,8481 га та на території Чернелицької селищної територіальної громади площею 5964,1519 га.

Рішенням Івано-Франківської обласної ради від 09.06.2023 № 681-22/2023 «Про території та об'єкти природно-заповідного фонду Івано-Франківської області» на території філії «Осмолодське лісове господарство» ДП «Ліси України» створено (оголошено) 10 пралісових пам'яток природи місцевого значення загальною площею 3984,8 гектари.

Рішенням Івано-Франківської обласної ради від 21.06.2024 № 918-31/2024 з метою збереження багатовікового дерева дуба звичайного (*Quercus robur* L.) на території с. Виноград Отинійської селищної територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області створено (оголошено) територію (об'єкт) природно-заповідного фонду місцевого значення ботанічну пам'ятку природи місцевого значення «Панський дуб» площею 0,01 гектари.

У 2023 році проведено роботу щодо погодження зміни меж території національного природного парку «Синьогора» на площу 10179,5918 га за рахунок земель лісового фонду філій «Надвірнянське лісове господарство», «Осмолодське лісове господарство» ДП «Ліси України», Державного управління справами, Державної організації «Резиденція «Синьогора».

У 2024 році проведено роботу щодо погодження створення лісового заказника загальнодержавного значення «Аршицький» загальною площею 214,6 га на території філії «Брошнівське лісове господарство» ДП «Ліси України», розширення території ландшафтного заказника загальнодержавного значення «Грофа» на 208,6 га на території філії «Осмолодське лісове господарство» ДП «Ліси України». Матеріали направлено в Міндовкілля для підготовки проєктів указів Президента України про створення заповідної території (об'єкта).

Івано-Франківською обласною державною адміністрацією здійснювалась робота щодо встановлення в натурі (на місцевості) меж територій природно-заповідного фонду на території Івано-Франківської області, органам місцевого самоврядування, установам, організаціям, у віданні яких знаходяться заповідні об'єкти, надано ряд протокольних та окремих доручень керівництва облдержадміністрації, додатково направлено листи про вжиття заходів щодо встановлення меж територій природно-заповідного фонду відповідно до вимог законодавства.

На території Івано-Франківської області відповідно до вимог діючого законодавства встановлено в натурі (на місцевості) межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення на площі 68769,8061, що становить 30,44% (з них: без вилучення

у землевласників (землекористувачів) площею 24639,9044 га; з вилученням – які знаходяться у віданні установ, організацій Івано-Франківської області на площі 44129,9017 га).

Наука, інформація і освіта, екологічний моніторинг, організація праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій природоохоронного спрямування, впровадження економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища

На виконання підпрограми протягом 2021-2025 років з обласного бюджету передбачено 13955,87 тис. гривень, з них освоєно 10839,055 тис. гривень. Виготовлено проектно-кошторисні документації на нове будівництво берегозакріплюючих споруд на р. Чорний Черемош в селі Ільці Верховинського району; нове будівництво берегозакріплювальних споруд на р. Малорожинка в с. Малий Рожин Кутської територіальної громади; нове будівництво водозахисних дамб та регулювання річок Сопівка, Лючка та Пістинька для захисту від підтоплення та затоплення с. Нижній Вербіж Коломийського району; нове будівництво каналізаційної мережі по вулицях Шевченка, Привокзальна, Мазурика, Заозерна та Поповича в м. Долині; рекультивація відпрацьованої першої черги існуючого полігону ТПВ в ур. Височанка м. Калуш.

На виконання заходу «Запровадження та обслуговування функціонування регіональної системи моніторингу атмосферного повітря» у 2023 році на кошти ОФОНПС придбано та встановлено 8 стаціонарних постів індикативних вимірювань автоматизованої системи моніторингу якості атмосферного повітря зони «Івано-Франківська» та програмно-апаратний комплекс для збору, зберігання та візуалізації даних. У 2025 році за кошти обласного бюджету в сумі 719,7 тис. гривень здійснено їх обслуговування та перевірку.

У 2021 році за рахунок коштів ОФОНПС реалізовано захід «Запровадження екологічного моніторингу стану довкілля, контролю засоленості поверхневих і підземних вод, зон просідань та гірничих розробок на території гірничо-хімічних підприємств міста Калуш та сіл Сівка-Калуська і Кропивник». Починаючи із 2022 року моніторингові спостереження за станом довкілля в зоні впливу Калуського гірничопромислового району здійснюються за кошти Калуської міської територіальної громади Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу. На зазначені роботи з місцевого бюджету протягом 2022-2025 років використано 1600,0 тис. гривень.

За результатами моніторингового звіту геодезичних спостережень у 2025 році виконаних по профільних лініях в межах шахтного поля «Ново-Голинь» (в межах с. Кропивник) та по лінії реперів вздовж вул. Європейська (м. Калуш), як і за результатами спостережень у 2021-2023 роках, продовжується процес інтенсивного осідання земної поверхні. За результатами гідрохімічного аналізу у 2025 році підтверджено високий

вміст солей у Домбровському кар'єрі, що перевищує гранично-допустимі концентрації у кілька разів.

На виконання Програми державного моніторингу вод для спостереження за станом р. Сівка, лабораторією моніторингу вод Західного регіону Дністровського басейнового управління водних ресурсів, щомісячно проводиться відбір проб води у пунктах спостереження розташованих за 39,5 км (м. Калуш) та 2 км до її гирла (впадіння у р. Дністер, с. Сівка-Войнилівська). Також проводяться спостереження за станом р. Кропивник – у пункті моніторингу с. Мостище за 12 км до гирла (впадіння у р. Сівка).

На виконання підпрограми за кошти місцевих бюджетів використано 3930,14 тис. гривень на виготовлення проектно-кошторисних документацій з будівництва та реконструкції берегозакріплювальних споруд, каналізаційних мереж та очисних споруд, здійснення оцінки впливу на довкілля.

**Начальник управління
екології та природних ресурсів
облдержадміністрації**

Андрій ПЛІХТЯК

Функціональна класифікація видатків у 2021-2025 роках з обласного бюджету

Зміст	2021		2022		2023		2024		2025	
	Заплановані видатки, тис. грн	Використано, тис. грн	Заплановані видатки, тис. грн	Використано, тис. грн	Заплановані видатки, тис. грн	Використано, тис. грн	Заплановані видатки, тис. грн	Використано, тис. грн	Заплановані видатки, тис. грн	Використано, тис. грн
Охорона і раціональне використання водних ресурсів (38,21%)	59695,75365	52332,5	5294,104	166,796	9882,01784	6927,08517	0	0	0	0
Раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів (8,05%)	11034,411	9727,804	3542,9	1484,834	1189,8	367,5663	0	0	0	0
Охорона і раціональне використання земель (46,18%)	27371,68235	17660,99	14962,996	1655,587	35188,80507	31485,58204	0	0	12956,44538	12691,28343
Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів і ресурсів тваринного світу (0,04%)	85,0	85,0	0	0	0	0	0	0	0	0
Збереження природно-заповідного фонду (0,4%)	764,81978	738,08	0	0	0	0	0	0	0	0
Наука, інформація і освіта, екологічний моніторинг, підготовка кадрів, екологічна експертиза, організація праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій природоохоронного спрямування, впровадження економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища (7,12%)	1935,691	983,65	200,0	200,0	11060,17796	8935,70502	0	0	760,0	719,7
Разом:	100887,35778	81528,024	24000,0	3507,217	57320,80087	47715,93853	0	0	13716,44538	13410,98343